

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kardos Ügyvéd Iroda, dr. Kardos Gyula ügyvéd által a végelszámoló meghatalmazása alapján képviselt I.r., a dr. Gulyás Géza ügyvéd által képviselt II.r., III.r., IV.r., V.r. felpereseknek, dr. Tóth László ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2010. április 28. napján meghozott 7.G.24.632/2006/88. számú ítélete ellen az alperes részéről 91., 93. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés és a II., III., IV.r. felperes által Pf.3. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a IV.r. felperes részére megítélt marasztalási tőkeösszeget 1.466.489. (egymillió-négyszázhatvanhatezer-négyszáznyolcvankilenc) forintra és kamatára, míg az V.r. felperes részére megítélt marasztalási tőkeösszeget 1.913.337 (egymillió-kilencszáztizenháromezer-háromszázharminchét) forintra és kamatára leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül I.r. felperesnek 150.000 (százötvenezer) forint + ÁFA, II.r. felperesnek 100.000 (százezer) forint + ÁFA, III.r. felperesnek 40.000 (negyvenezer) forint + ÁFA, IV.r. felperesnek 13.000 (tizenháromezer) forint + ÁFA, V.r. felperesnek 40.000 (negyvenezer) forint + ÁFA fellebbezési eljárási részperkölséget.

Kötelezi a II. r. felperest 50.800 (ötvenezer-nyolcszáz) forint, a IV.r. felperest 32.300 (harminckétezer-háromszáz) forint le nem rótt csatlakozó fellebbezési illetéket külön felhívásra fizessen meg az államnak.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperesek, mint állattenyésztők az alperestől vásárolt takarmány minőségi hiányosságai miatt történt állat-elhullás és nem megfelelő fejlődés következtében előállt káruk megtérítésére kérték az alperes kötelezését keresetükben.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta a kereset jogalapját és összecszerúságát.

Az elsőfokú bíróság sorszámú ítéletét az alperes fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla sorszámú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárás eredményeként az elsőfokú bíróság az ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 14.922.470 forintot és ennek 2001. január 1. napjától a kifizetés napjáig számított késedelmi kamatait, továbbá 1.319.750 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg II. rendű felperesnek 7.288.536 forintot és ennek 2001. január 1. napjától számított késedelmi kamatait, míg a III. rendű felperesnek 2.209.568 forintot és ennek 2001. január 1. napjától a számított késedelmi kamatait, a IV. rendű felperesnek 1.565.489 forintot és ennek 2001. január 1. napjától számított késedelmi kamatait, az V. rendű felperesnek 1.923.337 forintot és ennek 2001. január 1. napjától számított késedelmi kamatait, továbbá a II-III-IV-V. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak 1.031.900 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy az I. rendű felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 621.300 forintot az államnak fizesse meg. Megállapította, hogy ezt meghaladóan felek eljárási költségeiket maguk viselik.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában a Pp. 203. § (1) bekezdés felhívásával rámutatott arra, hogy nem a múltbéli események, perrel érintett teljes körét kellett feltárnia a releváns tényállás megállapításánál, hanem azt a felek előadása és a bizonyítási eljárás során feltárt bizonyítékok egybevetése alapján a perbeli jogvita elbírálásához szükséges körben kellett csak megállapítani. Figyelemmel arra, hogy az ítélet meghozatalát megelőzően, mintegy 10 évvel ezelőtt bekövetkezett események feltárása és rekonstruálása különös nehézséget jelentett a perben, a kényszerű tanácsváltozás tényére is. A múltbéli tények pontos, kronologikus feltárása és bizonyítási eljárás részbeni és kisebb jelentőségű sikertelensége a felek jogvitájának eldöntését ugyanakkor nem akadályozhatta meg az elsőfokú bíróság megállapítása szerint. Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy a hatályon kívül helyező végzés alapján tájékoztatta a feleket a bizonyítási kötelezettségekről, a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felpereseknek az alperes

magatartásának jogellenességét, illetőleg szerződésszegést, kárukat, annak összegét, e körben az elhullott, illetőleg kivágott állataik számát, elmaradt hasznukat, az alperesi magatartás és bekövetkezett kárak közötti okozati összefüggést kellett bizonyítaniuk. Alperesnek pedig azt, hogy a felek közötti szerződési kötelezettségeit teljesítve úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható volt. A megismételt eljárásban kirendelt szakértő szakmai és emberi kompetenciája körében az alperes kifogásait nem tartotta alaposnak az elsőfokú bíróság. A lefolytatott szakértői bizonyítás és tanúbizonyítások alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a szakértő több évtizedes kiemelkedő tudományos, oktatási, igazságügyi szakértői munkát végzett és a kirendelő végzésben foglalt feladatának lehetőség szerint eleget tett. Az elsőfokú bíróság egyetértett dr. K. igazságügyi szakértő azon véleményével, hogy dr. V. véleményével alapvetően nem áll ellentétben szakértői véleménye, illetve, hogy dr. V. nem rendelkezett mindazon információkkal és a peres anyagok ismertetével, amely alapján az alperes által gyártott tápok és a felperesi nyúlállományban bekövetkezett káresemény közötti okozati összefüggés vonatkozásában hitelt érdemlően állást tudott volna foglalni. A dr. S. állatorvossal való konzultációval kapcsolatos körülményeknek nem tulajdonított jelentőséget a szakvélemény minősítése körében. Mindezek alapján a Pp. 3. § (4) bekezdése szerint szükségtelennek tartotta további igazságügyi szakértő kirendelését, különösen az igazságügyi állatorvosi szakértő kirendelését, figyelemmel arra is, hogy a perben több állatorvos meghallgatását foganatosította, akik egybehangzóan nyilatkoztak, hogy az állatállományok takarmányozási problémákból eredő megbetegedéseket szenvedtek el. Az alperes alkalmazásában álló dr. Sa. állatorvos is az állatállományban fellépő megbetegedések körében takarmányozási problémát és az alperes által szállított takarmány hibáját véleményezte. Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy a perben kirendelt mindkét igazságügyi szakértő véleményével összhangban áll a tanúként meghallgatott állatorvosok nyilatkozata, továbbá a felperesi nyúltenyésztők személyes előadása. Ezen bizonyítékok zárt logikai láncolata alapján ellentmondásmentes tényállást látott megállapíthatónak az elsőfokú bíróság az alperes kárfelelősségének fennállása körében. Megítélése szerint mindezt igazolta a felperesek eltérő földrajzi helyeken, egymástól jelentős távolságra, eltérő tartási körülmények között, eltérő fajtájú nyúlállományaikban következtek be azonos tünetű és eredményű állat megbetegedések, melyek okozati folyamatok oksági pusztulátuma az alperesi takarmányhiba volt. Az elsőfokú bíróság a felperesek tényállításait állatállományokban bekövetkezett elhullások és kényszer kivágások vonatkozásában a perben kirendelt szakértő véleményének becsült adatai alapján fogadta el és állapította meg. Ezen a felperesi kárösszegek számításának alapját képező adatok a per többi adatával összhangban álltak megítélése szerint, e körben kétsége a bíróságnak nem merült fel ezen adatok alapvetőségében és azok mértékében. Az elsőfokú bíróság az alperesnek az állatorvosi igazságügyi szakértő kirendelési iránti indítványát a Pp. 3. § (4) bekezdése alapján mint szükségtelent mellőzte, mely körben nem osztotta az alperes értelmezését a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyező végzésében a szakértői kompetenciára vonatkozó előírása körében, figyelemmel a szabad bizonyítási rendszerre is. Az elsőfokú bíróság

megítélése szerint a Fővárosi Ítéltábla előírása az állatorvos szakértő kirendelésére tehát nem kötötte az elsőfokú bíróságot a Pp. 166. § (1) bekezdésére is figyelemmel. Továbbá arra, hogy az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperes által hivatkozott utasítást a másodfokú bíróság nem adott, ezért e körben alperes eljárásai kifogását sem találta megalapozottnak. Ugyancsak nem tartotta szükségesnek a per érdemi eldöntéséhez dr. H. állatorvos tanúkénti meghallgatását. Kiemelte, hogy az alperes az általa állított belgiumi laboratóriumi vizsgálat eredményét, ezzel kapcsolatos okiratokat nem csatolta, a perben eljáró igazságügyi szakértőnek sem bocsátotta rendelkezésére és e körben nyilatkozatot sem tett. Az elsőfokú bíróság ezt mérlegelési jogkörében akként értékelte, hogy a vizsgálati laboratóriumi eredmények perbeli hiányának oka arra vezethető vissza, hogy az alperes felelősségét az általa gyártott takarmány hibájának megállapítására lett volna alkalmas a nem csatolt bizonyíték. Így ezt a Pp. 206. § (2) bekezdésben írt jogkörében alperes terhére értékelte. Utalt arra is, hogy a szállított tápok vonatkozásában alperes a takarmányok cseréjét rendelte el, illetve felperesi tényezőkkel meg kívánt állapodni. A nyulak egyedi beazonosíthatóságának hiánya, illetőleg az elhullott állomány megsemmisítési kötelezettsége folytán, az állatorvos tanúk vallomása alapján, a felperesi előadásokat és az erre alapozott igazságügyi szakértői számításokat az elhullás mértéke, időpontja tekintetében mérlegelési jogkörében elfogadta. A II. rendű felperes által elvégzett etetési kísérlet adatait a bíróság akként és annyiban vette figyelembe, hogy az a felperesek tényállításával ellentétben nem álltak, a nem alperesi gyártótól származó takarmány megbetegedéseket nem okozott az állományban, azaz a tartási körülmények általában való megfelelésségét igazolta. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I-V. rendű felperesek és az alperes között Ptk. 379. §-a szerinti szállítási szerződés jött létre, amely alapján az alperes, mint szállító a szerződésben meghatározott takarmányt volt köteles a felpereseknek, mint megrendelőknek átadni, a megrendelők pedig azt átvenni, annak árát megfizetni. Így a Ptk. 305. § (1) bekezdése szerinti kölcsönös szolgáltatásokkal tartoztak. Az alperes, mint kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatott dolog a teljesítés időpontjában nem felel meg a jogszabályban, vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságainak. A Ptk. 305. § (3) bekezdés, 310. §, 318. § (1) bekezdés felhívásával, továbbá a 339. § (1) bekezdés, 355. § (4) bekezdés, illetőleg (1) bekezdés alapján a bíróság elsődlegesen az alperes magatartásának jogellenességét vizsgálta, nevezetesen, hogy a felpereseknél bekövetkezett kára okozati összefüggésben áll-e. A takarmánytörvény rendelkezéseibe ütköző alperesi magatartások, úgy mint a szükséges laboratóriumi vizsgálatok, a takarmánylap hiánya közvetlen okozati összefüggésben a felperesek káraival nem álltak, így annak részletes vizsgálatát, minősítését mellőzte az elsőfokú bíróság. Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy az alperes által gyártott és felpereseknek szállított takarmánynak a jogszabályban írt követelményeknek meg kellett felelnie. Alperesnek be kellett tartani a takarmány gyártására vonatkozó jogszabályi előírásokat, a takarmánynak alkalmasnak kellett lennie arra, hogy az állatok megfelelő fejlődését biztosítsa, és egyben kizárja annak lehetőségét, hogy a takarmány beltartalmi, illetve egyéb jellemző tulajdonságai az állatok megbetegedését és elhullását közvetlenül okozzák, vagy azt elősegítsék. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes kárfelelőssége megállapítható, ha a

kár az alperes azon kötelessége teljesítésének elmulasztásával áll összefüggésben, hogy a takarmány beltartalmi értéke, vagy egyéb jellemző tulajdonsága, így az egyes gyártmányok összetevőjének megbetegedéseket indukáló jelentős változása nem volt megfelelő. Megállapította, hogy az alperes perbeli gyártásokból származó takarmánykeverékeinek összetétele lényegesen, a nyulak érzékeny bélrendszerében betegséget, bélhurutot okozott. Ezzel okozati összefüggésben a felperesi állatállományok leromlása, illetve megbetegedésekkel összefüggésben elhullása következett be, mely az alperes mint takarmánygyártó részéről olyan felróható magatartásnak minősül, amely a felperesek bekövetkezett kárával okozati összefüggésben áll függetlenül attól, hogy a takarmánytörvény az egyes gyártmányok összetevőinek alperes által is alkalmazott, lényeges megváltozását nem tilalmazza. Ez az alperesi takarmánykeverés a Ptk. 2. §-ának általános szabályába ütköző és így az jogellenes volt. Az 1995. évi XCII. törvény preambuluma felhívásával rámutatott arra, hogy az alperesi takarmánygyártó állatorvost és takarmányozási szakembert foglalkoztatott, fokozottan volt felelős tevékenységével összefüggésben álló megbetegedések kialakulásáért és minderre figyelemmel az alperestől általában elvárható magatartási mércét a gondos szakemberektől elvárható mértékhez igazította. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperestől elvárható lett volna az egyes gyártmányok beltartalmának és összetevőinek gondos, a nyulak, a peres felek körében közismerten érzékeny bélrendszerét figyelembe vevő változatlanságát biztosító keverése, illetve premixelése és gyógyszerkeverése. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 359. § (1) bekezdése alapján, a PK. 49. számú állásfoglalás alapulvételével, a Pp. 203. § (3) bekezdésére is figyelemmel általános kártérítést állapított meg, és a felperesek módosított keresete szerint, figyelemmel a II-V. rendű felpereseknek az 59. sorszámú jegyzőkönyvben a keresetük összegezésére tett nyilatkozatára figyelemmel - határozott. A késedelmi kamatról a Ptk. 361. § (1) (2) bekezdés, 298. § a) pontja, Pp. 3. § (2), 215. § és Ptk. 304. § 1) bekezdése alapján határozott, míg a perköltségről a Pp. 87. § (1) bekezdése alapján, a 82. § (2) bekezdésre is tekintettel.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, melyben elsődlegesen a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb hozatalára utasítását, másodlagosan az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Az elsődleges fellebbezését arra alapította, hogy a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű kiegészítése szükséges, továbbá kifejtette, hogy a megismételt elsőfokú eljárásban az elsőfokú bíróság a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyezésében foglalt előírásait csak részben tartotta be. A kirendelt dr. K. jelzése szerint is szakterülete a kecske és birkatenyésztéséhez kapcsolódik, így az alperesi meggyőződés szerint már ekkor észlelnie kellett volna az elsőfokú bíróságnak, hogy az igazságügyi szakértő kompetenciája a nyulakra nem terjed ki. Ezen túlmenően a szakértő nem állatorvos, így állategészségügyi szempontból sem tudott kellő mélységű szakvéleményt adni, melyet az alperes 2007. március 20., majd 2008. június 17. napján kelt beadványaiban jelzett az elsőfokú bíróságnak. Alperes megítélése szerint annak a felderítése, hogy a nyulak milyen okból hullottak el, elsődlegesen

állatorvosi szakkérdés. Az alperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság három tárgyaláson is közölte - ami jegyzőkönyvbe nem került -, hogy először a jogalap tekintetében dönt, majd ezen álláspontját minden indokolás nélkül megváltoztatta és az általános kártérítés szabályait alkalmazva hozta meg ítéletét, mely döntéssel elzárta alperes elől az olyan jellegű bizonyítási indítványok előterjesztésének a lehetőségét, pl. igazságügyi könyvszakértő kirendelését, amely egyértelműen kimutathatta volna a kár mértékét. Rámutatott arra, hogy általános kártérítés megállapítására mindaddig nem kerülhet sor, amíg nyilvánvalóvá nem válik, hogy a kár mértéke nem számítható ki és pusztán azért, mert terjedelmesebb bizonyítást kíván a kár mértéke, nincs helye általános kártérítés megítélésének. E körben eseti döntésekre is hivatkozott. Megítélése szerint dr. K. szakértő figyelmen kívül hagyta a Fővárosi Ítéltábla azon megállapítását, hogy Lné kompetenciája nem terjedt ki annak megállapítására, hogy felperesek nyulai milyen okból hullottak el, illetőleg mi okozta a fejlődési rendellenességüket. Ezért kifogásolta azt is, hogy a szakértő átvette L-né szakértő asszony által készített szakvéleményben leírtakat. Dr. S., valamint dr. V. tanúvallomását idézve is vitatta dr. K. szakvéleményét, illetőleg annak ellentmondásosságára hívta fel a figyelmet, az általa dr. N. igazságügyi állatorvos közreműködésével készült észrevételében foglaltakat is fenntartva. Dr. M. és dr. N. által alperes felkérésére készült szakvéleményeket nem a már kidolgozott szakmai álláspont alátámasztása érdekében, hanem a rendelkezésre álló összes adat független szakmai szempontok szerint történő értékelése, véleményezése érdekében szerezte be, amelyek közül az egyiket igazságügyi szakértő készítette, és amelyet így az elsőfokú bíróság megítélése szerint indokolatlanul hagyott figyelmen kívül, holott azok a Cs. Kollégium 3/2002. (VI. 26.) Kollégiumi ajánlása szerint bizonyítékként felhasználható, és amelyek alapján az elsőfokú bíróság meg sem kísérelte feloldani a kirendelt szakértői véleményekkel feszülő ellentmondásokat. Az elsőfokú ítélet 4. oldal utolsó előtti bekezdésében az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény 2. számú melléklet 11. pontjára utal, melyet ténylegesen a szakértői vélemény ezen pontja nem támaszt alá és nem felel meg a valóságnak alperes megítélése szerint, hogy a premixes előkeverék felhasználása nélkül, közvetlenül lettek gyógyszerek a takarmányba belekeverve. Az ítélet 5. oldal utolsó előtti bekezdésében foglaltakhoz képest, hivatkozott a 2000. szeptember 21-én kelt I.r.felperesnek írt levélben foglaltakra és ezen keresztül arra, hogy a bélhurut elsősorban lehet tartási vagy takarmányozási eredetű ártalom, de ezen felül más is. Így az elsőfokú bíróság ezen megállapítását iratellenesnek tartotta. Megítélése szerint a tények szélesebb körben feltárára kerülhetek volna, ha az elsőfokú bíróság az alperesi indítvánnyal egyezően állatorvos szakértőt kirendel, illetve igazságügyi könyvszakértőt, amely alapjaiban megkérdőjelezte volna a kirendelt szakértő kárszámítását is. Megítélése szerint dr. V. véleménye alapvetően ellentétben áll a kirendelt szakértő véleményével, továbbá megítélése szerint a felperesekkel megbízási jogviszonyban lévő állatorvosok véleménye és tanúvallomása nem pótolhatja független igazságügyi állatorvos szakértő véleményét. Az ítélet 10. oldal 5. bekezdés utolsó előtti mondatával szemben hivatkozott dr. Sa. tanúvallomására, az abban foglaltakra és az ebből adódó iratellenességre. Ugyancsak utalt arra, hogy az állatorvosi vélemények nem voltak

egybehangzóak figyelemmel a Sa. és dr. N. állatorvosok előadására. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság becsült adatokról beszélt és nem tett említést, hogy ezek milyen bizonyító erejű dokumentumokon alapulnak. Álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla végzésével egyértelműen utasította az elsőfokú bíróságot az állatorvosi igazságügyi szakértő kirendelésére. Hivatkozott „1995. évi XII. törvény” 4. és 6. §-ára, továbbá arra, hogy az elsőfokú bíróság e jogszabályt félreértelmezte, figyelemmel a 6. § (1) bekezdésére, amely szerint az új takarmányt a felhasználást megelőzően kell a minősítés megszerzése érdekében a minősítő intézethez benyújtani. A perbeli esetben pedig nem új takarmányról volt szó, hanem arról, hogy a minőségi reklamációt követően végeztette el a takarmány vizsgálatot az alperesi cégcsoporthoz tartozó belgiumi, tehát nem független laboratóriumban, melynek eredménye azt támasztotta alá, hogy a takarmány megfelelt a takarmánytörvényben előírt paramétereknek, melyről a laboratórium telefonon tájékoztatta az alperes ügyvezetőjét. Azt, hogy a takarmány beltartalmi értéke megfelel a takarmánytörvényben foglalt előírásoknak, alátámasztotta dr. M., dr. N. igazságügyi szakértő és dr. Lné is, ezért az alperes nem tulajdonított a vizsgálati eredmény dokumentálásának jelentőséget. Az alperes dr. K. igazságügyi szakértő kárszámítását teljesen abszurdnak tartotta, itt diagramokkal, grafikonokkal kívánta ezt alátámasztani rámutatva, hogy a káreseményt megelőző év hasznának mindegy tízszerese lenne a bíróság által megállapított elmaradt haszon. Az értékesítésből származó nettó árbevétel kiesést nem látja indokoltnak, sőt, azt rendkívül túlértékeltnek minősítette. Mindezekben túlmenően az elsőfokú bíróság ítéletét tévesnek tartotta abban a tekintetben, hogy a Ptk. 2. §-ára alapította, melyből helytelen jogi következtetést is vont le. Állította, hogy magatartása nem volt jogellenes, hiszen az általa gyártott takarmány megfelelt a takarmánytörvényben előírt paramétereknek. Az a tény, hogy változtatta a receptúrát, az üzleti életben elfogadott és nem ütközik a takarmánytörvénybe. Utalt arra, hogy figyelmen kívül hagyta a bíróság azon termelők nyilatkozatait, akik igazolták, hogy semmilyen minőségi problémájuk a takarmánnyal nem volt. Tévesnek tartotta a takarmánycsere értékelését, mely a szállítási szerződésben foglaltak szerint történt és nem jelenti az esetleges minőségi hiba elismerését. Utalt a Sz. által 2000. augusztus 10. napján aláírt „kártérítési megállapodás”-ra, amelyben saját felelősségét is elismerte, melyet újra csatolt. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az egyéb, a súlygyarapodás elmaradásában szerepet játszó körülményeket, úgy mint az időjárást és azt, hogy nyáron a nyúlértékesítés sokkal kedvezőtlenebb, továbbá hogy a nyúltartás az egyik legkockázatosabb állattenyésztési tevékenység. Megítélése szerint a bíróság nem fordított kellő figyelmet a dr. Sa. és I. rendű felperes tulajdonosának baráti kapcsolatára és így arra, hogy dr. Sa. utólag igazolta le az etetési kísérletet, ahol lejárt szavatosságú alperesi tápot hasonlítottak össze, erősebb beltartalmú indítótáppal és az alperesi tápot evő nyulak jelentős súlyhátrányban kezdték az etetési kísérletet. Alperes feltételezi, hogy e baráti kapcsolat alapján dr. Sa. hozta össze a károsultakat, akik megegyeztek a közös fellépésben, melyet alátámaszt a felperesek által benyújtott kárszámítások hasonlósága, mint tartalmukban, mint külalakjukban. Tévesnek tartotta a Ptk. 359. § (1) bekezdésére hivatkozását, mivel megítélése szerint, ha

lettek volna megfelelő dokumentációk, akkor a kár mértéke pontosan meghatározható, ezek hiányában a kizárólag felperes előadásán alapuló szakértői becslés áll rendelkezésre és az elsőfokú bíróság e körben figyelmen kívül hagyta a 41/1997. (V. 28.) FM rendelet 39. § (6) bekezdését, mely szerint az állat hulladék megsemmisítésének módját írja elő, amely szerint a felperesek nem így jártak el nyilvánvalóan. A Pp. 203. § (3) bekezdése nem létezik, így arra való hivatkozást tévesnek tartotta. Sérelmezte azt is, hogy a bíróság nem vizsgálta annak a körülménynek a lehetőségét, hogy a felperesek - amennyiben elfogadva, hogy volt káruk - mennyiben hatottak abban közre.

A II-III-IV. rendű felperesek csatlakozó fellebbezést terjesztettek elő, rámutatva arra, hogy a K.-féle szakvélemény megállapította kárukat és a keresetüket külön számszerű megjelölés nélkül a szakértői véleményben foglaltak szerint tartották fent, így a II. rendű felperes 8.981.130 forintra, a III. rendű felperes 2.757.124 forintra kérte felemelni a marasztalási tőkeösszeget. Rámutattak arra, hogy az elsőfokú bíróság nem adta indokát, hogy miért tért el az általuk és általa is irányadónak tekintett Kukovics-féle szakvéleményben rögzített összegtől a marasztalás során. A IV. rendű felperes csatlakozó fellebbezésében 2.643.233 forintra kérte felemelni a marasztalási tőkeösszeget, figyelemmel a K.-féle 2007. június szakvéleményben megállapított kárösszegre, amely a részösszegeket összeadva nem az elsőfokú ítélet által megállapított marasztalási összeget adja és amely meghaladja az elsőfokú bíróság által megállapított marasztalási összeget, így IV. rendű felperes a korábban ítéletben megállapított összeget tekinti irányadónak és ennek marasztalására kérte az alperest.

A fellebbezés kis részben alapos, míg a csatlakozó fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a másodfokú bíróságnak a 6.Pf.21.492/2004/7. sorszámú végzésében foglalt iránymutatáshoz, a bizonyítás irányához, módjához kötve volt, amelytől akkor térhetett el, ha a további eljárás során olyan körülmények, tények merültek fel, amelyek következtében feleslegessé, tárgytalanná vált a másodfokú bíróság iránymutatása.

A jelen esetben a másodfokú bíróság a korábbi végzésében a szakértői bizonyítás szükségességét a szakértői - állattenyésztési, illetve állategészségügyi - szakterület megjelölésével írta elő. Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során új szakértőt jelölt ki, aki - a periratok szerint - jelezte a bíróságnak, hogy állattenyésztésen belül nem szakterülete a nyúltenyésztés, de korábban maga is nyúltartó volt. Dr. V. tanúként megerősítette, hogy dr. K. hazai és nemzetközi szinten elismert szaktekinély állattenyésztésben. A szakértő rendelkezésére álltak az alperes által felkért szakértők véleményei és a kirendelt igazságügyi szakértő indokát adta, hogy miért vette figyelembe a korábban kirendelt szakértő véleményét, továbbá megjelölte a konzultánsait, akik közül dr. S. vitatta a konzultáció tényét. Dr. V., aki állatorvos, kutató és szakterülete a nyúltenyésztés tanúkénti meghallgatásakor előadást tett arra, hogy áttanulmányozta az iratokat, bár a teljes anyagot nem ismerte és szóban tájékoztatta a kirendelt igazságügyi szakértőt a vizsgálat

eredményéről. Az elsőfokú bíróság szakértő tanúként hallgatta meg dr. V., valamint további állatorvos tanúkat. A Pp. szabad bizonyítási rendszeréből (Pp. 3. § (5) bek., 166. § (1) bek.) következően nem volt annak akadálya, hogy az elsőfokú bíróság szakértő tanúkat hallgasson meg, így a meghallgatott állatorvos tanúk, akik egyrészt vizsgálták a felperesi állatokat, másrészt közülük az egyikük korábban az alperes alkalmazásban állt és a felperesek tenyészállományáról is ismerettel rendelkezett, így e tanúk a per tárgyának eldöntéséhez szükséges szakkérdésekben szakértő tanúnak voltak tekinthetők, így vallomásuk erre tekintettel az alperes által felkért és a perben kirendelt igazságügyi szakértők véleményével összevetve az egyéb bizonyítékok mellett a maguk összességében értékelhetők voltak. Az igazságügyi szakértők nyilvántartásában kifejezetten nyulakra szakosodott állattenyésztő, állatorvos nem volt felelhető. A peres felek indítványt nem tettek a szakértő személyére. Az alperes maga kért fel véleményadásra a nyulak tekintetében jártas szakértőket, így perbeli kirendelésükre már sor nem kerülhetett. A rendelkezésre álló adatok alapján az egyes felpereseknek a csatolton kívül részletesebb kimutatásai nem voltak a tenyésztett nyulakról, az elhullásról, így adatok hiányában további bizonyítástól, különösen könyvszakértői bizonyítástól eredmény nem volt várható. A peres felek között létrejött szállítási szerződés értelmében a kiszállítási mintavétel kötelező, amely mintavételt minden esetben az átadás- átvétel helyén kell végezni. A szerződés minőségi kifogás esetére is tartalmaz rendelkezést, nevezetesen szabályozza a helyszíni vizsgálatot, amelynek során közös mintavétel előírása mellett hatósági laboratóriumi vizsgálatot írt elő a kiszállítási minta és a közös mintavétel alapján. A jelen esetben a szerződésben meghatározott mintavételeken alapuló minták nem álltak rendelkezésre, azok vizsgálatára - mind a felperesek, mind az alperes szerződésszegő, felróható magatartásából adódóan - nem volt és jelenleg sincs lehetőség. Az adatok, vizsgálatok hiánya mind a felperesi, mind az alperesi oldalon fennállt, így ez a hiányosság és ebből eredő bizonyítatlanság nem értékelhető kizárólag a felperesek terhére. Az alperes csak hivatkozott a külföldi laborvizsgálat eredményére, de az csatolásra nem került. Dr. K. igazságügyi szakértő és dr. V. megállapítása szerint sem álltak rendelkezésre teljes és konkrét alap tényadatok. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást a lehetőségekhez képest lefolytatta, további bizonyítástól érdemi eredmény nem volt várható. Ezért az elsőfokú bíróság olyan lényeges eljárási szabályt nem sértett, amely miatt a tárgyalás megismétlése lenne szükséges és további bizonyítástól sem várható érdemi eredmény, ezért a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdés alkalmazására kellő alapot nem látott a másodfokú bíróság.

A Fővárosi Ítéltábla ezért a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján érdemben bírálta felül az elsőfokú ítélet megalapozottságát.

Az alperes által az elsőfokú ítélet 4. oldala 5. bekezdésében foglaltakat támadó fellebbezése vonatkozásában a másodfokú bíróság rámutat arra, hogy az nem a szakértői vélemény 2. számú melléklet 11. pontjának az idézete, míg az 5. oldal 6. bekezdésének utolsó mondata szerinti egzakt nyilatkozatot nem tartalmaz az Intézet közlése figyelemmel a 17. sorszám alatti szakvélemény mellékletében foglaltakra. A másodfokú bíróság annyiban pontosítja az elsőfokú ítélet indokolását, hogy abban

több helyen II., III.r. alperes (5. oldal 5., 6. bekezdés) került megjelölésre, holott az helyesen II., III.r. felperes.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletből mellőzi a Ptk. 2. § felhívását. Az alperes kártérítési felelősségét e jogszabály nem alapítja meg. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az egyes felperesek és az alperes között a Ptk. 379. § (1) bekezdése szerinti szállítási szerződés jött létre. A Ptk. 380. §-a, a szerződési kikötések alapján az elsőfokú bíróság által helytállóan felhívott Ptk. 305. § (1) és (3) bekezdése alapján a Ptk. 318. § (1) bekezdés és ennek alapján alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdés szerint a hibás teljesítésből eredő kár megtérítésére kötelezhető. Az alperesi hibás teljesítés tényének és ezzel okozati összefüggésben bekövetkezett kár bizonyítása az egyes felpereseket terhelte.

Tény, hogy a felperes öt egymástól távol eső, különböző helyen folytattak nyúltenyésztést, amely helyeken azonos időszakban, 2000. július-augusztus hónapokban következett be az állatelhullás. Valamennyi felperes azonos helyről, az alperestől szerzett be tápot, és az állatelhullás észlelését és tápcserét követően az állatállományban jelentkezett probléma megszűnt. Valamennyi szakértő és szakértő tanú nyilatkozata egybevágó volt abban a tekintetben, hogy a nyulak bélrendszere érzékeny és a nyúltartás a legkockázatosabb állattartás. Mindezen tények alapján figyelemmel a fentebb kifejtett bizonyítási nehézségre és bizonyítékokra különösen a szakértő tanúk vallomására a dr. K. által kiegészített szakértői vélemény a tényállás és a bírósági döntés alapjául elfogadható volt. Tényként állapítható meg, hogy a nyulak bélrendszerét megtámadó megbetegedés állt fenn, amelynek három oka lehetett Dr. V. tanúvallomása alapján is. Fertőzésre tényadat nem volt a felperesi tenyésztők oldalán felmerülő technológiai okra közvetett tény sem volt, így kizárásos alapon is a takarmány által okozott elhullás, állománycsökkenés következett be. A szakértők és a szakértő tanúk vallomása abban egyező volt, hogy a nyúl érzékeny bélrendszeréből következően amennyiben a takarmányban probléma van, az pár napon belül elhulláshoz vezethet. Mindezek kiemelésével a rendelkezésre álló bizonyítékok összevetésével, a szakértői véleményt alátámasztó szakértő tanúk vallomásának összességében történő mérlegelése alapján tényként megállapítható volt, hogy az alperes által szállított takarmány okozta a felperesek állatainak elhullását és az ebből eredő kárt.

A kirendelt dr. K. igazságügyi szakértő számításokon alapuló kárszámítást terjesztett elő. Az elsőfokú bíróság ezt elfogadva hozta meg döntését. Így ténylegesen nem a Ptk. 359. § (1) bekezdése szerinti általános kártérítés került megítélésre. A másodfokú bíróság mellőzi ezért az elsőfokú ítélet indokolásából a Ptk. 359. § (1) bekezdésének felhívását. Az állatok elhullásának ténye a felperesek személyes előadása, az állatorvos tanúk vallomása és a szakértői vélemény által alátámasztott volt. Az elhullás számszerűsége kétséget kizáró bizonyíték hiányában az állatok számára szaporulatára tett előadások és tanúvallomások, és az egyéb okirati bizonyítékok mérlegelésével megállapítható volt. A szakértő kellően indokolta számításait, így annak felülmérlegelésére egyéb konkrét peradat hiányában sem látott indokot a másodfokú bíróság. Ezért a másodfokú bíróság a szakértői véleményt a kárösszegezésére vonatkozásában is elfogadta ítélezése alapjául és a szakértő által kimunkált összegezésben, mint a Ptk. 355. § (1) és (4)

bekezdése szerint igazolt kárban megalapozottnak tartotta az elsőfokú bíróság érdemi döntését. Az egyes felpereseknél a 17. sorszámú szakvélemény 4-5. oldalán rögzített károk, nevezetesen elhullás költsége és elmaradt haszon számszerűségében a II.r., III.r. felperes esetében eltérő volt a szakvélemény 6. számú mellékletében foglaltakhoz képest. Miután a szakértői megállapítást a szakvélemény 4-5. oldala tartalmazza és ehhez képest nem volt indoka a szakvélemény 6. sz. mellékletében foglalt magasabb összegnek, így a szakvélemény 4-5. oldalán rögzített összecszerűség volt a szakértői vélemény által alátámasztott és ezáltal a bíróság által elfogadható. Ennek alapján a II.r., III.r. felperes csatlakozó fellebbezése nem volt megalapozott. A IV.r. felperes esetében a szakértő mind a szakvéleményében, mind annak 6. sz. mellékletében a teljes kárt 1.466.489 forintban határozta meg. Ehhez képest az elsőfokú bíróság által megállapított 1.565.489 forint tőkemarasztalási összeg nem alátámasztott, azt az elsőfokú bíróság külön nem is indokolta. A IV.r. felperes csatlakozó fellebbezése vonatkozásában a másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a szakértő által elmaradt haszonként, illetve nyereségkiesésként megjelölt 609.709 forint az 533.745 forint és 75.964 forint összegéből tevődik ki, azaz ezen összegek nem külön a IV.r. felperes megillető kárösszegek, mint ahogyan azt a csatlakozó fellebbezés tartalmazza. Az V.r. felperes esetében a szakértői vélemény összesen 1.913.337 forint kárszámítást tartalmaz, amellyel szembeni 1.923.337 forint elsőfokú ítéleti tőkemarasztalás nem alátámasztott, nem indokolt. Az alperesi fellebbezésre figyelemmel a másodfokú bíróság ezért a IV., V.r. felperesek esetében a marasztalási tőkeösszeget a fentiek alapján módosította.

A kifejtettek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés értelmében részben megváltoztatta a IV., és V.r. felperes vonatkozásában, míg ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A fellebbezési eljárási költség viseléséről a kis részben eredményes fellebbezés és az eredménytelen csatlakozó fellebbezések alapján határozott a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján, melyben a felpereseket és az alperest képviselő ügyvédek díját a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2), (5), (6) bekezdés és 5/A. § (1) bekezdés alapján határozott figyelemmel a fellebbezési, csatlakozó fellebbezési pertárgy értékre és kifejtett ügyvédi tevékenységre is.

A II., IV.r. felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt csatlakozó fellebbezési illetékről az 1990. évi XCIII. tv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 23.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdés szerint rendelkezett a másodfokú bíróság.

Budapest, 2011. március 17.

. Lizák Tibor sk.
a tanács elnöke

. Merőtey Anikó sk.
sk.
előadó bíró

Dr. Molnár Ágnes
bíró

A kiadmány hitelélül:

Réczi Imréné
bíróági ügyintéző